

boljše je pesek na ta način dovažati, kakor pa ga iz doline na grič voziti. Dobro! Zdaj ti imam še nekaj povedati.

V razgovor o pesku oglasi se hlapec trgovca Grileca in Klenka. Hotel sem torej vstati in oditi, da bi ga ne zadrževal dalje; ko še rečem, da pridem lahko drugikrat, nasmeje se mi in pravi: Tako ne gre, zidar! Moja navada je, da vsak posel dovršim popolnoma in kadar sem gotov s tem, potem šele pričnem o drugem razpravljati. Uprav dobro si mi došel s svojim poslovilom. To je tvoj stari greh, katerega se ne moreš iznebiti, namreč da zaradi kakega malenkostnega povoda zapuščaš in zanemarjaš svoja opravila. Popraskam se za ušesi in si mislim: Godi se ti prav! Ako bi bil molčal, ne bi bil slišal tako grenke resnice.

„Kar si iskal, si našel“, odvrne Jera, na to nekdo kliče pred hišo: „Hej! Kje ste? Ni nikogar doma?“ (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Ne vemo sicer, kako se možganske celice spreminjajo pri učenju, pri mišljenju, in bilo bi tudi preveč, če bi že zdaj zahtevali od naravoslovja, da nam kaj takega pové: znanost ta je kot rečeno še zelo mlada in zadovoljni smemo biti, če že vemo uspeh teh sprememb t. j. spremembe, ki se zgodijo vsled delovanja možgan, in tu je omenjena že višje kri in gorjenje v možganih. Vendar znanost napreduje kljub vsem oviram naglo, spoznanje se vedno bolj vglablja v naravo samo in pričakujemo tudi v tem boljših dnij in vestnejih poročil. Za zdaj lahko ponovimo, da lok preveč napet počti in možgani opetovano in intenzivno škodovani vsled prenapetosti ali pa vsled slabe, napačne, zelotične vzgoje, odpovejo svoje delo, njih moč oslabi in pamet postane glupost ali pa se vzburjeni možgani tako vznemirijo, da pamet popolnoma zatemni — na vsak način neprijeten položaj. Vselej pa je treba pomisliti in preiskati, če ni morda nagnjenje do dušne bolezni podedovano, če se ne nahaja morda že pri stariših glavobol i. dr. in če ni bila v tem slučaju šola le poslednji vzrok, da se je prikazala bolezen, ki jo je otrok imel že v sebi. Misli si moramo namreč, da se ne morejo vsi možgani in njih celice jednako dolgo ustavljati za njih življenje slabim vplivom, kot jih ponuja šolsko učenje, in to kar jeden z lahkoto zmore, drugega polomi; če so pa že pri stariših oslabele moči, se to slabenje pri otrocih nadaljuje in

tako se ne smemo čuditi, če se odpirajo otrokom nadarjenih in veleumnih ljudij vrata norišnice: tudi to je popolnoma naravno in „Genie und Irrsinn“ ni morda vspeh katedralne filozofije in fantastične špekulacije, ampak motrenja človeškega življenja, človeške narave.

Kar se tiče vedno rastočega števila samomorov, so res, kakor rečeno, žalostna prikazen, ker vsako človeško življenje je za človeško družbo, pa naj smatramo kot tako rodovino ali državo, velikega pomena, in da se človeška družba tega vedno bolj zaveda, o tem so nam priča socijalne premembe, ko jih vedno odločneje ona zahteva. Vendar tu se mi ne pečamo s samomori odraslih vsled pomanjkanja, vsled žalosti i. dr., nego s samomori učeče se mladine. Kaj je vzrok temu? Vrší se to v okviru šole, tedaj poiščimo vzrok v šoli. Razločevati pa imamo tudi pri samomoru kakor pri vseh boleznih, ker tudi samomor je v bistvu vedno nekaj patološkega, ne normalnega, dispozicijo človeka k bolezni, tako zvano nagnjenje, in potem pa zadnji vzrok bolezni, ki povzroči pri obstoječem nagnjenju bolezen. Vprašanje je zdaj, ali dobi učenec v šoli nagnjenje k samomoru ali pa zadnji vzrok k temu dejanju? Gotovo prvo, v kolikor ni že povedano, eventualno pa, vendar redko, tudi drugega da šola.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Idrije. († Anton Levstek). Blagor mu, kdor se spočije! Zopet nam je nemila smrt vzela tovariša učitelja iz naše sredine. V poldrugem letu smo spremili tri tovariše učitelje na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji k večnemu počitku, nanreč: Jakob Ingliča, Ivan Pleškota in Anton Levsteke. To je res žalostno, da ravno v našem stanu smrtna kosa tako neusmiljeno kosi. Prerano umrli gospod Anton Levstek, katerega objokuje njegova soproga in petero nepreskrbljenih otrok, se je rodil dne 1. rožnika 1850. leta v Žigmaricah na Kranjskem. Po dovršenih študijah na ljubljanskem učiteljski je postal 1871. leta učitelj na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji, kjer je služboval do svoje smrti. Bolehal je že več let in trpel veliko na revmatizmu, katerega si je nakopal že v prejšnjih letih kot šepetalec v c. kr. rudniškem gledališču v Idriji. Zdaj jedno leto je vidno okrevaj, in mislili smo vsi, ranjkemu se povrne prejšnje zdravje. Koncem šolskega leta je pa zopet zbolel, potem ga je še mrtvoud zadel in 5. vel. srpana je po kratki a mučni bolezni svojo blago dušo izdihnil. Ranjki je bil jako dober učitelj in vzgojitelj, skrben oče in blag prijatelj. Njegov zdrav ribniški humor je razvedril vsako družbo, in ker je bil tudi jako delaven zunaj šole, so ga ljubili in spoštovali vsi, kateri so ga poznali.

Pogreb je bil slovesen, prihiteli so tudi nekateri tovariši učitelji od blizu in daleč. Šolska mladina in nebrojna množica ljudi iz vseh stanov je spremila ranjkega Anton Levsteke k zadnjemu počitku in mu skazala zadnjo čast. Pevci so mu zapeli v cerkvi sv. Križa in na grobu žalostinko.

Ti pa, predragi Tone, prestal si veliko na tem svetu, počivaj v miru, in Bog naj Ti podeli večno življenje v nebeškem raji.

—In—